

REDAKCIJAS SLEJA

Ir dzirdēts teiciens, ka tikai aktuālas ziņas esot labas ziņas. Arī mēs vēlamies būt operatīvāki, tāpēc turpmāk mūsu izdevumu varēsiet lasīt katru mēnesi. Sesiju un iestājeksāmenu laikā par šā izdevuma galvenajiem varoņiem esam izvēlējušies jauniešus. Uzzināsi, par ko kādā pēcpusdienā diskutēja jauniešu elki Dons un Vanilla, ko vidusskolēni domā par sievietēm un vīriešiem, bet jauniešu lekciju cikla vadītāji – par pašiem vidusskolēniem. Izrādās, ka daži jaunieši sievietes uzskata par «zemes iedzīvotājiem», bet vīriešus par tādiem, kas «tēlo vairāk, nekā ir». Turpretim lekciju vadītāji domā, ka jaunieši ir sabiedrības spogulis. Lasiet arī meiteņu un puisi domas par to, kam vieglāk dzīvot Latvijā – sievietēm vai vīriešiem. Rubrikā «Pētījums» uzzināsi, kādi ir Latvijas iedzīvotāju iecienītākie mājas darbi, cik gadu vecumā būtu jāprecas, vai vīrieši Latvijā ir gatavi aktīvāk iesaistīties bērnu audzināšanā un vai viņi tiešām ir galvenie ģimenes apgādnieki.

Elizabete Pičukāne,

projekta «Kapacitātes stiprināšana» koordinatore

PĒTĪJUMS

Sievietēm jāprecas agrāk

Socioloģisko pētījumu kompānijas «Latvijas fakti» aprīlī veiktā iedzīvotāju aptauja par ģimenes veidošanu rāda – sabiedrība domā, ka sievietēm piemērotākais vecums, kad radīt bērnus un uzņemties par tiem atbildību, ir no 21 līdz 25 gadu vecumam. Pēc iedzīvotāju domām, šis vecums sievietēm ir gana piemērots arī precībām. Tā uzskata vairāk nekā puse aptaujāto. Turklāt pašas sievietes par to ir pārliecinātākas nekā vīrieši.

Vīriešiem brīvai un bezrūpīgai dzīvei atvēlēts ilgāks laiks. Vairāk nekā puse iedzīvotāju uzskata, ka vīriešiem piemērotākais vecums laulībām un bērnu audzināšanai ir no 26 līdz 30 gadiem.

Mēs ticam vīriešiem

Vairāk nekā puse iedzīvotāju uzskata, ka Latvijas vīrieši ir gatavi aktīvāk iesaistīties bērnu audzināšanā. Tam nepiekrīt 32% aptaujāto, bet 4% uzskata, ka bērnu audzināšana vispār nav vīriešu pienākums. Pozitīvāk vīriešu gatavību uzņemties lielāku līdzdalību bērna audzināšanā vērtē iedzīvotāji vecumā no 25 līdz 34 gadiem, ar augstāko izglītību un lieliem ienākumiem. Arī paši vīrieši savu gatavību iesaistīties bērnu audzināšanā vērtē optimistiskāk nekā sievietes – 65% uzskata, ka ir gatavi to darīt aktīvāk. Tikai 18% domā, ka nav gatavi, un 7% – ka tas nav vīriešu pienākums. Turpretim sievietes ir skeptiskākas – nedaudz vairāk nekā 40% uzskata, ka Latvijas vīrieši ir gatavi iesaistīties bērnu audzināšanā, un tikpat daudz domā, ka tomēr nav.

Sievietes labprāt dara visus mājas darbus

Iedzīvotāji labprāt gatavo ēst

Iecienītākais mājas darbs Latvijā ir maltītes gatavošana. Vairāk nekā 57% aptaujāto labprāt rosās pa virtuvi. Turklāt cept un vārit patīk ne tikai sievietēm, bet arī vīriešiem. Otrs populārākais mājas darbs ir mājokļa uzkopšana – labprāt to dara vairāk nekā puse aptaujāto.

Vīriešu iecienītākie darbi ir salūzušo mājstarpniecības lietu remontēšana (to labprāt dara arī gandrīz 30% aptaujāto sieviešu) un atkritumu iznešana. Turpretim sievietes labprātāk gatavo ēst un dara visus mājas darbus.

Kopumā (43% sieviešu un 35% vīriešu) iedzīvotāji labprāt dara visu, kas mājās nepieciešams. Tikai nieka 5% sieviešu un 8% vīriešu atbalsta viedokli, ka viņiem mājās nekas nav jādara, jo viņi taču pelna naudu.

Visa alga ģimenei

Trešdaļa aptaujāto ik mēnesi kopīgiem ģimenes tēriņiem velta visu algu. Vairāk nekā pusi vai pusi nopelnītā ģimenes vajadzībām iztērē 33% Latvijas iedzīvotāju. Pretēji ierastajam priekšstatam, sieviešu (34%), kas visu savu algu iegulda kopīgajā ģimenes budžetā, ir vairāk nekā vīriešu (30%). Vīrieši biežāk ģimenei atvēl vairāk nekā pusi vai pusi algas.

Visu algu ģimenes vajadzībām tērē gados vecāki iedzīvotāji, iedzīvotāji ar nelieliem ienākumiem, kā arī zemu izglītības līmeni.

Dzimumu līdztiesība

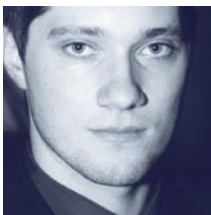
EKSPERTU VIEDOKLIS

Kam Latvijā vieglāk – sievietēm vai vīriešiem?

Zane Borisēviča,
studē Vidzemes augstskolā

Latvijā nevienam nav viegli. Vīrieši visvairāk cieš no stereotipiskā uzskata, ka viņiem jāuzņemas ģimenes apgādāšana. Turpretim sievietes sastopas ar tādu problēmu kā «stikla griesti», tādējādi nespējot parādīt visu, uz ko viņas ir spējīgas. Prieccē fakts, ka arvien vairāk vīriešu sākuši izmantot bērnu kopšanas atvaļinājumus. Protams, viņiem ir grūti, jo daudziem tas ir kas jauns. Arī sievietei ir grūti pierādīt sevi kā labu darījuma partneri un panākt, ka viņu ciens un pieņem kā līdzvērtīgu.

Elgars Lāns,
studē Rīgas Tehniskajā universitātē

Nevar izcelt ne vienu, ne otru dzimumu. Tas vairāk atkarīgs no cilvēka – viņa rakstura īpašībām un īpatnībām. Var jau neko nedarīt un iedomāties vienu pretējā dzimuma pārstāvi, kuram veicas, un secināt, ka viņam viss ir vieglāk sasniedzams tieši dzimuma dēļ. Protams, var analizēt atsevišķas situācijas, kad kuram dzimumam tiešām ir vieglāk, – piemēram, nakti uz ielas drošāk būtu vīrietim.

PASĀKUMS

Sieviete – zemes iedzīvotājs, vīrietis – fiziski stiprākais

Kas ir sieviete? Ļoti vienkārši – «zemes iedzīvotājs, bez kura nevar»; «mīļš radījums»... Turpretim vīrietis – «fiziski stiprākais»; «sievietes aprūpētājs»; «ģimenes galva» un tāds, kurš «tēlo vairāk, nekā ir»... Tipiskākie vīriešu darbi – veic remontu, sporto, neko nedara, rūpējas par bērniem; tipiskākie sieviešu darbi – ģimenes gariņš, mazgā veļu, gatavo ēst, audzina bērnus... Tie ir vien dažī izteicieni, kurus jaunieši puda lekciju cikla «Varbūt abi?» laikā, diskutējot par stereotipiem, sieviešu un vīriešu lomu un pienākumiem.

Lekciju cikla vadītāja Aiga Grišāne atzīst, ka jauniešu uzskati bijuši ļoti dažādi, taču kopumā ļoti precīzi atspoguļojuši sabiedrībā valdošos stereotipus. «Patīkami bija dzirdēt, ka pēc kopā pavadītās stundas asas diskusijas turpinājās arī skolu gaitēnos. Tas tikai pierāda, ka mēs spējam jauniešus

uzrunāt un likt aizdomāties, – un tas arī ir svarīgākais,» stāsta Aiga.

Pēc lekcijām vairāk nekā puse jauniešu visās skolās atzina, ka tagad zina daudz vairāk par dzimumu līdztiesību, un tas nozīmē, ka veids, kā jauniešiem stāstīt par šiem jautājumiem, ir izvēlēts precīzi. To pēc lekcijām atzina arī paši jaunieši, uzsverot, ka arī turpmāk informāciju par dzimumu līdztiesību viņi vislabprātāk saņemtu šādās lekcijās.

«Ikvienā lekcijā, neraugoties uz dzimumu, visi atbildēja, ka vīrietis un sieviete ir cilvēks. Mums tas jāapzinās un jācenšas cienīt citam citu. Turklāt jāatceras, ka arī vīrietis var raudāt publiskā vietā un sievietes vienīgā vieta sen nav pie plīts,» pēc lekciju cikla atzīst lektors Kaspars Zālītis.

Kopumā līdz marta vidum lekcijas notika 15 skolās dažādos Latvijas reģionos.

PASĀKUMS

«Ak tu mans mazais, mīlais tēti!»

Nedēļu pirms Mātes dienas interneta portālā ģimenei www.calis.lv vecāki dalījās savu bērnu mīlākajos un smieklīgākajos teicienos par saviem tētiem, papučiem un papiņiem.

Portāla www.calis.lv apmeklētāji diskusiju sadaļā «Visforšākais tētis» varēja izlasīt visus iesūtītos mazuļu domu graudus un iepazīties ar kampaņas fotosesijā iegūtajām slaveno tēvu un viņu bērnu fotogrāfijām, kā arī izlasīt viņu viedokļus par ģimenes dzīvi.

Īpaši mīļi bija pašu jaunāko bērnu citāti. Piemēram, mazā Sofija katru rītu pamostas ar teicienu: «Tēc badā!» («Tētis darbā!» – māmiņas skaidrojums.) Turpretim Katrīna (4 gadi) savam tētim mīlestību apliecina ar vārdiem: «Es tevi milu vairāk par simts!»

Portāla www.calis.lv pastāvīgā apmeklētāja ar pseidonīmu Aris lasītājiem atklāja savu meitu jaunizgudrojumu: «Mūsu tētis bieži nēsā un cilā abas meitas. Reiz abas, esot tētim uz kakla un pičpaunā, priecīgi sauca:

«Mamm, mamm, mums ir divvietīgais tētis!»»

Kāda māmiņa stāstīja par dēlenu Ralfa (2,5 gadi) nākotnes plāniem: «Skatāties cirku pa TV, kur rāda virves dejojātājus. Puika skatās, drusku nobijies, un beidzot saka: «Kad Ralfiņš būs liels, arī ies pa virvi.» Un, drusku padomājis, piemetina: «Un tētis pieturēs.»»

Dzimumu līdztiesība

Kristīne Nolberga,
studē Vidzemes augstskolā

Latvijā vieglāk ir būt sievietei. Ja viņai ir gribasspēks un spējas, var panākt visu. Mūsdienās bažas par līdztiesību ir pilnībā atvērušas visas durvis, lai sieviete spētu sasniegt izvirzītos mērķus. Esmu novērojusi, ka liela daļa vīriešu ir pieraduši pie sieviešu gādības, un, iespējams, tieši tas padara sieviešu dzīvi daudz vieglāku. Sievietēm ir lielāks gribasspēks, viņas nav pieradušas, ka citi dara viņu vietā.

Jānis Kļaviņš,
viesnīcas administrators

Latvijā vieglāk būt puikam. Puikiņiem tagad ir vieglāk dabūt bagātas draudzenes, jo viņas domā tikai par karjeru un naudas pelnīšanu, bet puikas var iet uz trenāžieru zāli kačāties. Puikas joprojām ir ieredzētāki arī darba tirgū, jo tagad vadošos amatus daudz biežāk ieņem sievietes, kuras sev blakus vēlas redzēt stiprus un skaistus vīriešus. Vīrieši arī daudz vieglāk prot manipulēt ar cilvēkiem un situācijām – lai gan daudzi domā, ka to labāk spēj sievietes, tā tomēr nav. Latvijā sievietei var būt vai nu prezidente, kuru vīrieši izdancina pēc sava prāta, vai vīrieša pakļautībā. Tātad vīrieši rullē.

PASĀKUMS

Dons, Vanilla un snovbordists Kaspars diskutē par stereotipiem

Vai raud tikai puīši? Vai asaras piedienas vien meiteņu acīm? Vai puisis drīkst ļaut meiteņai nest televizoru no devītā stāva, un vai randiņā vienmēr ir jāizmaksā puisim? Par to un vēl citiem jautājumiem jūnija sākumā diskutēja populāri jaunieši – mūziķi Dons un Vanilla un snovbordists Kaspars.

Gan paši jaunieši, gan viņu viedokļi ir dažādi, bet visiem ir viens uzskats – nevajag dzīvot stereotipos, jo tie ierobežo! Piemēram, Dons uzskata, ka puisim ir jābūt džentlmenim un jāļauj meiteņai būt sievišķīgai. Viņš uzsver, ka arī vīrietis var raudāt. «Tas tiešām ir stereotips, kas vīrietim bremsē izpaust savas emocijas raudot,» saka mūziķis. Vanilla atzīst, ka viņai patīk justies īpaši kā sievietei, tai pašā laikā uzsverot, ka arī viņa kādreiz puisim ir izmaksājusi un tas nav nekas nepa-

rasts. Kaspars īsi un kodolīgi piebilst: «Mēs ar draudzeni visu dalām uz pusēm!»

Visi jaunieši ir vienprātis – lai mazinātu sabiedrības stereotipus, par šiem jautājumiem ir jārunā, turklāt tas jā dara jauniešiem saprotamā veidā. Par labu paraugu viņi atzina kampaņas ietvaros izgatavotās nozīmītes – tās izpelnījās īpašu viņu sajūsmu.

Lai par šiem jautājumiem aicinātu padomāt jauniešus visā Latvijā, pirmā Dona, Vanillas un Kaspara diskusijas daļa tika publicēta žurnāla «Sīrups» jūnija pirmajā numurā, bet otrā daļa – trešajā numurā.

Jaunieši testē

Pirmajā numurā informējam jūs par jaunu interaktīvu datorspēli «Vīrieši un sievietes – kādi esam?». Spēle tika izveidota īpaši jauniešiem, lai pievērstu viņu uzmanību sabiedrībā dzīvi iesakņotiem stereotipiem par dzimumu lomām. Četri jaunieši – Svetlana Pavlova, Aija Krūmiņa, Emīls Broks un Gatis Liepiņš – to izspēlēja un dalījās savās pārdomās.

«Šī spēle man ir jauns informācijas iegūšanas avots, jo pēc katra jautājuma statistikas veidā parādās citu sieviešu domas. Sievietēm, kuras interesē vīriešu viedoklis, kā arī tas, vai vīrieši pakļaujas stereotipiem, uz jautājumiem ir iespēja atbildēt no vīrieša redzespunkta. Tieši tas veido spēli tik interesantu un līdz šim nebijušu,» atzīst Svetlana Pavlova.

Turpretim Aijai Krūmiņai spēle radījusi jaunu priekšstatu par sieviešu iespējām: «Lai arī izzinoša, šī spēle nedaudz dzen depresijā, jo tikai tagad atskāršu, cik ļoti bieži sievietes tiesības netiek ievērotas. Arī es zināju visus šos stereotipus, taču man nav gadījies ar tiem saskarties. Tam izskaidrojums varētu būt paaudžu maiņa, jo pamazām cilvēki kļūst arvien atvērtāki un domā brīvāk.»

Puīši, vērtējot jauno spēli, ir kritiskāki. Emīls Broks atzīst: «Šī spēle gan laikam nav domāta man. Es to drīzāk sauktu par izglītojošu, netradicionālu lekciju par dzimumu līdztiesību. Šeit pietrūkst spēles elementa un iespēju darboties, kas man kā azartiskam datorspēļu cienītājam ir ļoti svarīgi.»

Arī Gatis Liepiņš ir līdzīgās domās: «Kompaktdisku nevar nosaukt par spēli, jo tā ir vienkārši iespēja iegūt pamatinformāciju par dzimumu līdztiesības jautājumiem. Interesantākais fakts bija tas, ka Latvijas Republikas Saeimā ir 82 vīrieši un 18 sievietes. Lai kompaktdiskā atrodamā «spēle» būtu saucama par spēli, tai būtu jābūt ar uzdevumu, kas jāsasniedz.»

